Kongostaten

En missionär med en kongolesisk pojke som fått sin hand avhuggen, troligen för att han inte ansågs ha fullgjort sin dagskvot på gummiplantagen. Till de kongolesiska församlingsmedlemmarna som utsattes för kolonialmaktens övergrepp meddelade missionärerna att det var bäst att ge soldaterna vad de begärde för att slippa få sina byar nedbrända.

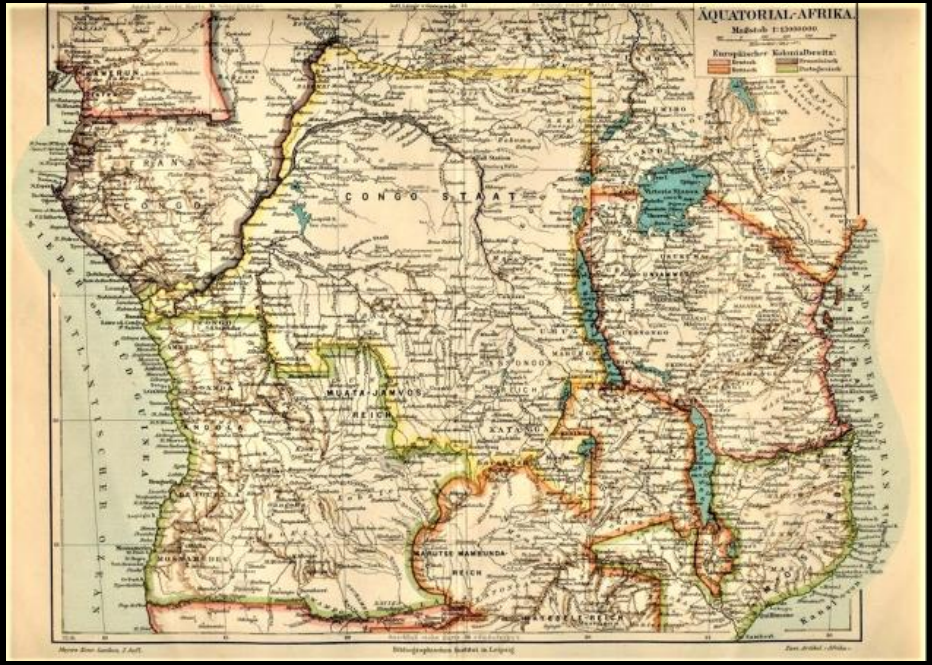

KONGOSTATEN

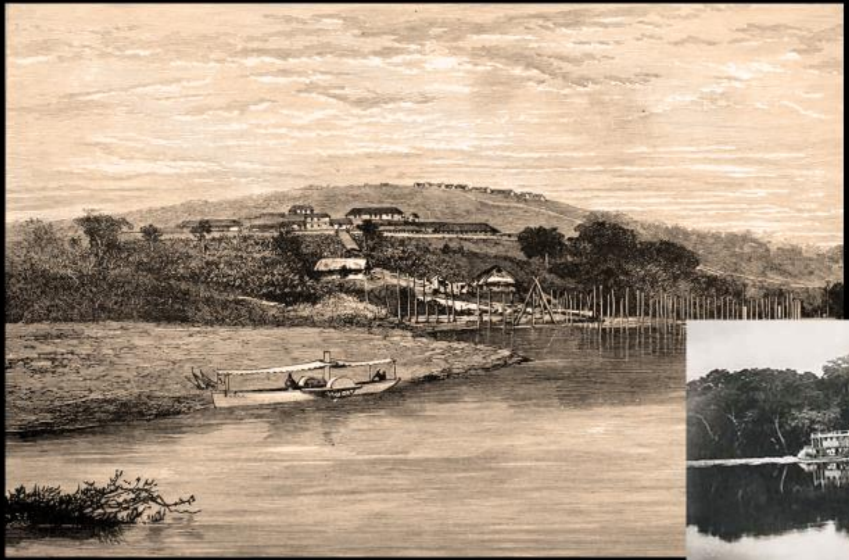

Svenskar gjode tjänst
på båtar som färdades på floderna

Georg Vilhelm Pagels, född 18 februari 1855 i Lilla Malma socken, död 31 mars 1891 i Gabon, var en svensk afrikaresande.

Georg Pagels blev 1878 underlöjtnant vid Södermanlands regemente och 1887 löjtnant i armén. Från 1883 till 1886 var han anställd i Kongostatens tjänst, där han anlade stationen Kwamotu och 1885 blev han chef för Ekvatorstationen. Efter ett besök i hemlandet återvände han 1890 som privatman till Kongo för att inleda handelsförbindelser för en svensk firma.

Pagels skildrade sina erfarenheter i Kongo i andra delen av Tre år i Kongo. Under vistelsen i Kongo gjorde han betydande etnografiska samlingar.

Sten **Edvard** (Edde) **Gleerup**, född 18 juni 1860 i Chicago, död 1928, var en svensk militär och upptäcktsresande. Han var sonson till C.W.K. Gleerup. Gleerup utnämndes 1879 till underlöjtnant vid Södra skånska infanteriregementet och 1896 till kapten. Han inträdde 1883 i Kongostatens tjänst och blev 1884 chef i Kimpoko vid Stanley Pool. Sedan han där anlagt en ny station, blev han och löjtnant Arvid Wester i november samma år beordrade att förestå den yttersta stationen, Stanley Falls. Arabhövdingen och slavhandlaren Tippu Tip ville emellertid regera ostört i dessa trakter och fordrade stationens utrymmande. Wester lyckades dock slutligen komma på god fot med Tippu Tip, och stationen utvecklades allt mer under svenskarnas ledning. Efter tjänstetidens slut mottog Gleerup arabhövdingens anbud att under hans beskydd ta hemvägen öster ut till Zanzibar, och sålunda blev Gleerup den åttonde europé och den dittills ende svensk, som korsat Afrika. Gleerup lämnade stationen i slutet av 1885 och kom till Zanzibar i slutet av juni 1886.

Arvid Mauritz **Wester,** född den 10 juni 1856 i Karlskoga socken, Örebro län, död den 11 juli 1914 i Stockholm.
Han anställdes i oktober 1883 jämte ett tiotal andra svenska officerare av kung Leopold II av Belgien för att medverka vid Kongostatens grundläggning. Under denna anställning gjorde han sig särskilt bemärkt genom det förtjänstfulla sätt, varpå han i augusti 1884-februari 1886 bestred den ansvarsfulla posten som chef för Stanley Falls, den från Atlantiska havets kust mest avlägsna och viktigaste av associationens utefter Kongofloden anlagda stationer. Genom sitt om stort personligt mod vittnande fasta uppträdande - oaktat hans hela truppstyrka utgjordes av endast ett tjugotal hausamän - och sitt på samma gång hovsamma sätt mot infödingarna, med vilka han till en början måste utkämpa allvarliga strider, lyckades han efter hand vinna deras respektfulla aktning och förtroende.

Knut Svensson (löjtnant)

var en svensk militär i tjänst hos Kongostaten. Svensson avlade studentexamen i Uppsala och inskrevs därefter vid krigsskolan, genomgick skjutskolan vid Karlsborg och gick in vid Dalregementet den 24 april 1883. Den 13 november 1885 erhöll han sin officersfullmakt och han blev löjtnant 1892. Med erhållen tre års permission begav sig Svensson i början av oktober 1894 till Kongo, där han omedelbart anställdes som officer i Kongostatens tjänst. Svensson erhöll graden capitaine commandant samt dekorerades med Kongostjärnan och riddartecknet av Kongostatens Lejonorden. **Ordnade en masaker i en by vid Mantumba sjön. 500 dödade.**

Knut Svensson
född 24 mars 1863 i
Eskilstuna, död 13
november 1898 i
Kabambare i Kongostaten

Georg Vilhelm Pagels, född 18 februari 1855 i Lilla Malma socken, död 31 mars 1891 i Gabon, var en svensk afrikaresande.

Georg Pagels blev 1878 underlöjtnant vid Södermanlands regemente och 1887 löjtnant i armén. Från 1883 till 1886 var han anställd i Kongostatens tjänst, där han anlade stationen Kwamotu och 1885 blev han chef för Ekvatorstationen. Efter ett besök i hemlandet återvände han 1890 som privatman till Kongo för att inleda handelsförbindelser för en svensk firma.

Pagels skildrade sina erfarenheter i Kongo i andra delen av Tre år i Kongo. Under vistelsen i Kongo gjorde han betydande etnografiska samlingar.

Sten **Edvard** (Edde) **Gleerup**, född 18 juni 1860 i Chicago, död 1928, var en svensk militär och upptäcktsresande. Han var sonson till C.W.K. Gleerup. Gleerup utnämndes 1879 till underlöjtnant vid Södra skånska infanteriregementet och 1896 till kapten. Han inträdde 1883 i Kongostatens tjänst och blev 1884 chef i Kimpoko vid Stanley Pool. Sedan han där anlagt en ny station, blev han och löjtnant Arvid Wester i november samma år beordrade att förestå den yttersta stationen, Stanley Falls. Arabhövdingen och slavhandlaren Tippu Tip ville emellertid regera ostört i dessa trakter och fordrade stationens utrymmande. Wester lyckades dock slutligen komma på god fot med Tippu Tip, och stationen utvecklades allt mer under svenskarnas ledning. Efter tjänstetidens slut mottog Gleerup arabhövdingens anbud att under hans beskydd ta hemvägen öster ut till Zanzibar, och sålunda blev Gleerup den åttonde europé och den dittills ende svensk, som korsat Afrika. Gleerup lämnade stationen i slutet av 1885 och kom till Zanzibar i slutet av juni 1886.

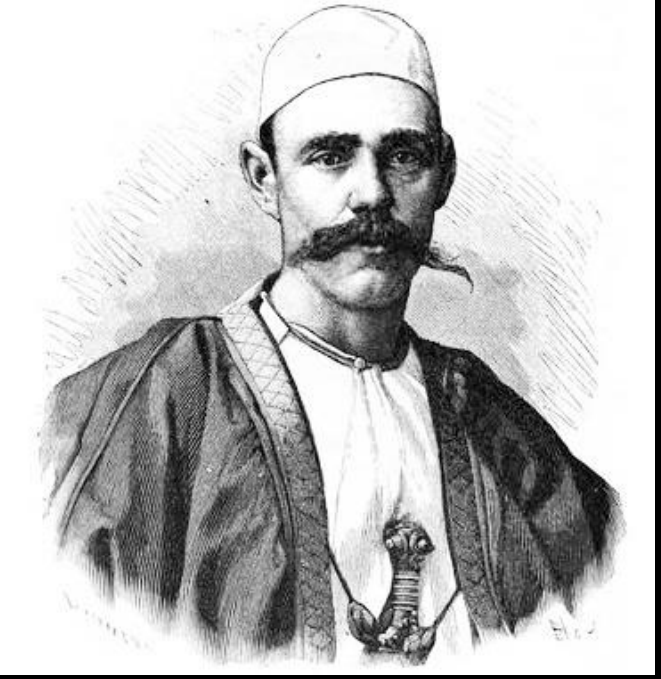

Arvid Mauritz **Wester,** född den 10 juni 1856 i Karlskoga socken, Örebro län, död den 11 juli 1914 i Stockholm.
Han anställdes i oktober 1883 jämte ett tiotal andra svenska officerare av kung Leopold II av Belgien för att medverka vid Kongostatens grundläggning. Under denna anställning gjorde han sig särskilt bemärkt genom det förtjänstfulla sätt, varpå han i augusti 1884-februari 1886 bestred den ansvarsfulla posten som chef för Stanley Falls, den från Atlantiska havets kust mest avlägsna och viktigaste av associationens utefter Kongofloden anlagda stationer. Genom sitt om stort personligt mod vittnande fasta uppträdande - oaktat hans hela truppstyrka utgjordes av endast ett tjugotal hausamän - och sitt på samma gång hovsamma sätt mot infödingarna, med vilka han till en början måste utkämpa allvarliga strider, lyckades han efter hand vinna deras respektfulla aktning och förtroende.

Knut Svensson (löjtnant)

Knut Svensson
född 24 mars 1863 i
Eskilstuna, död 13
november 1898 i
Kabambare i Kongostaten

var en svensk militär i tjänst hos Kongostaten. Svensson avlade studentexamen i Uppsala och inskrevs därefter vid krigsskolan, genomgick skjutskolan vid Karlsborg och gick in vid Dalregementet den 24 april 1883. Den 13 november 1885 erhöll han sin officersfullmakt och han blev löjtnant 1892. Med erhållen tre års permission begav sig Svensson i början av oktober 1894 till Kongo, där han omedelbart anställdes som officer i Kongostatens tjänst. Svensson erhöll graden capitaine commandant samt dekorerades med Kongostjärnan och riddartecknet av Kongostatens Lejonorden. **Ordnade en masaker i en by vid Mantumba sjön. 500 dödade.**

Ila Dag-Nyheter 10 Dec 02

Svarta och hvita i Kongo.

Några konturer och äfventyr.

Vid vårt förut i hufvudsak refererade samtal med hr G. Schiötz, de förenade rikenas konsul i franska Kongo, kom äfven frågan om de svartes och de hvites förhållande till hvarandra både på civilt och militärt område å bane. Det var just då det var tal om staden Brazzaville.

— Det vore mycket intressant att få reda på huru denna stad ser ut, var en själfgifven appell från intervjuaren.

— Den består af ganska spridda samlingar af byggnader i den indisk-engelska bungalow-stilen med verandor rundt omkring. Gatorna äro vanligen slingrande och smala — konsuln mätte med händerna ut en synnerligen blygsam dimension. — Det är naturligtvis stor skillnad mellan detta samhälle och en europeisk stad.

— Och de svarte, spela de stor roll där? Äro de t. ex. själfständiga affärsmän?

— De svartes hufvudroll är tjänarsysslan. Dock drifva de äfven handelsrörelse, men då alltid under ledning af en hvit man eller vanligen en portugis. Negrerna skilja nämligen mellan hvita och portugiser, hvilka senare de anse sig stå något steg närmare i uppfattning och intressen. De äro ganska goda tjänare, de svarte, om man själf får dressera dem från tidiga år; hvitt folk är alldeles för kostsamt att använda till betjäning.

På tal om dressyr sporde vi om ej de infödingar som kommo från missionsskolorna voro att föredraga framför s. k. hedningar. Detta förde konsul Schiötz in på missionsverksamheten.

Med erkännande af missionärernas personliga förträfflighet, kunde konsuln dock ej finna så synnerligen anslående resultat af deras arbete. De undervisa visserligen öfver 400 barn i sina skolor och döpa en betydlig mängd omvända, men i allmänhet betacka européerna sig för att taga dylika i tjänst. De äro endast försedda med en grof fernissa af det ytligaste kunskapsslag och resten är — högfärd. De tro sig af den genomgångna proceduren ha blifvit jämbördiga med den hvite. Ett godt arbete, som genom missionen blifvit utfördt, är emellertid anordnandet af läsrum för skandinaviska sjömän i hamnstaden.

Missionärerna ha det för öfrigt bäst af alla inflyttade européer. De slippa alla strapatser och få lefva i säkerhet och ro.

— Hurudant är i det stora hela de hvites förhållande till de svarte? Nog förekomma väl ännu råa öfvergrepp och grymheter från de förres sida?

— Ah, det är numera helt annorlunda än förr! Nu tyckas domarne till och med stå på de svartes sida. Man kan knappt ge en tjänare en örfil, om han än aldrig så väl förtjänat den, utan att riskera böter. Det svarta skinnet är sålunda väl strykförsäkradt.

Hvad angår de grymheter från förra decenniet, om hvilka världspressen på sin tid hade så mycket att tala, så begingos de af icke-skandinaviska militärer. Ingen svensk eller norsk man har, såvidt jag vet, varit inblandad i något af dessa dåd. Till en viss öfverdrift i missionärernas skildringar af begångna gräsligheter bidrog nog den omständigheten att i Kongostaten ännu praktiseras det gamla arabiska krigsbruket att hugga ena handen af den dödade fienden. Detta förde med sig den föreställningen att där höggos af händer till höger och vänster lika väl på lefvande som på döda. En liten flicka hade af något odjur blifvit stympad på detta sätt och fördes genom missionens försorg till England som ett lefvande bevis på sanningen af de fruktansvärda beskyllningarna. Men inga skandinaver ha, som sagdt, gjort sig skyldiga till något dylikt.

Konsul Schiötz berättade åtskilligt om Svensson från Dalregementet och de historier om hans mod och kallblodighet som ännu omtalas af belgiska officerare. Som bevis på hvilken disciplin han lyckats inplanta i sitt manskap anfördes att han midt under en sammanstötning med reguljära insurgenttrupper kunde ställa sig och räkna laddnings- och ge fyr-tempi och bli — åtlydd.

Vid ett annat tillfälle skall han, då infödingarne trängde in på hans bungalow och sköto skarpt med — pilar, ha yttrat till de inbjudna officerarne, som rusade upp från middagsbordet för att gripa till vapen:

— Stopp, mine herrar! Vid bordet är det jag som är president, och så länge jag sitter kvar, få herrarne lugna sig.

Denne Carl XII i miniatyr kommenderade under upproret den viktiga posten Kabambari vid öfre Kongo. Han dog under belägringen, och dagen efter togs fästningen.

— Om han hade lefvat, hette det, hade den aldrig blifvit tagen.

Posten återeröfrades sedermera af skandinaver.

Som tecken till huru infödingarne uppskattade och beundrade denne vår landsman berättade vår sagesman huru de efter jordfästningen gräfde upp hans lik och delade benknotorna mellan sig som dyrbara suvenirer. De flesta kvarlefvorna samlades emellertid sedermera ihop och begrofvos definitivt.

— Konsuln har väl själf deltagit i åtskilliga fejder?

Ungefär samma fråga hade vi förut framställt, utan att erhålla något svar; han ville ej gärna berätta något om sig själf.

Men så kom det ändtligen fram att han för ej länge sedan varit ute för ett äfventyr

Resten av tidningsurklippet saknas

Löjtnant Svenssons ankomst till Rommehed. Från Hedemora telegraferas den 24 d:s: Södra Dalarnes Tidning för i dag meddelar: Då löjtnanten vid Dalregementet K. Svensson i går anlände till Rommehed från sin vistelse i Kongo, möttes han vid Stora Tuna station af regementets officerskår, som kl. 4 e. m. gaf middag för löjtnant Svensson.

Hedersgästen helsades i väl valda ordalag af major Alm, hvilken, bland annat, framhöll, att löjtnant Svensson gjort heder åt såväl det svenska namnet som det regemente han tillhör.

Från landsmännen i Kongo.

När löjtnant Svensson återvände till Kongo, medföljde honom bland andra en volontär vid Dalregementet vid namn And. Wolff. Hr W. har till en f. d. kamrat vid regementet skrifvit ett bref, dateradt Stanleyville den 1 december i fjor, hvari han omnämner löjtnant Svenssons död. Löjtnant S., som var förste kommendant med en aflöning af 12 000 francs om året, var stadd på en expedition mot de upproriske negerstammarne, under hvilken han insjuknade och inom kort afled. Löjtnant S. var mycket afhållen, hvarför hans död smärtsamt berörde många såväl bland hvita som svarta.

Om den sårade officeren löjtnant Adlerstråhle skrifver hr W. bl. a:

Löjtnant Adlerstråhle kom hit till Stanleyfalls för två dagar sedan. Han hade vid ett uppror bland egna soldater fått venstra nyckelbenet afskjutet. Kulan sitter ännu qvar, och han är mycket matt af såret och den tryckande värmen. Läkaren säger, att det är föga hopp om hans lif. Vid detta uppror blefvo tre belgiska officerare skjutna samt lika många underofficerare.

Några korta utdrag ur dagboken. 1894 April 11. Litet halfskral på morgonen. Ingen arbetslust. Läste fliegende och hvilade mig. Efter dejeuner bättre. Arbete med böckerna. Gud ske lof det är slut nu med trasslet och allt i ordning så Commisaire de District kan komma när som helst och finna att allt är ganska godt.- Sköt en krokodil vid båthamnen kl. 12.10.

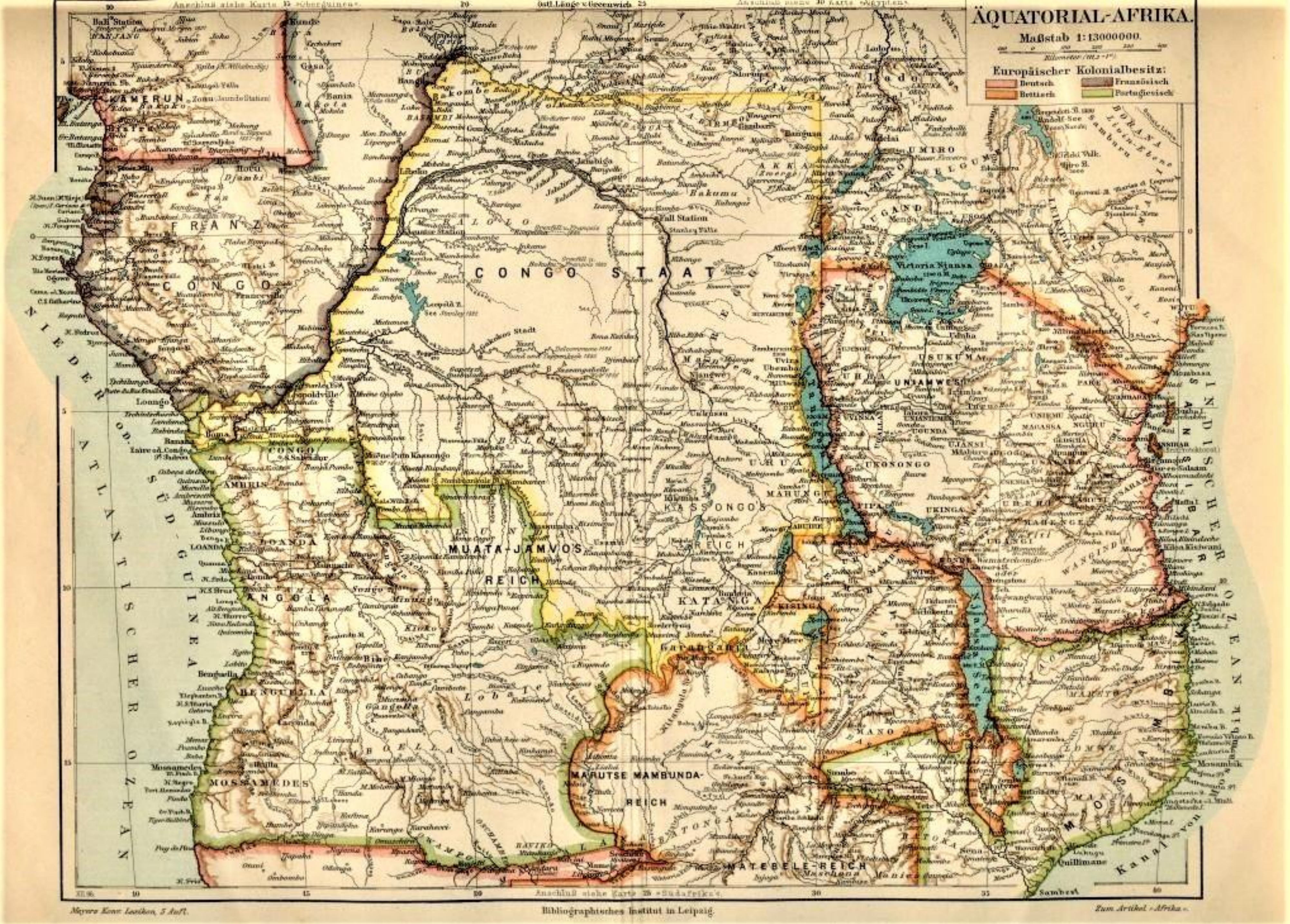

KONGOSTATEN

En missionär med en kongolesisk pojke som fått sin hand avhuggen, troligen för att han inte ansågs ha fullgjort sin dagskvot på gummiplantagen. Till de kongolesiska församlingsmedlemmarna som utsattes för kolonialmaktens övergrepp meddelade missionärerna att det var bäst att ge soldaterna vad de begärde för att slippa få sina byar nedbrända.

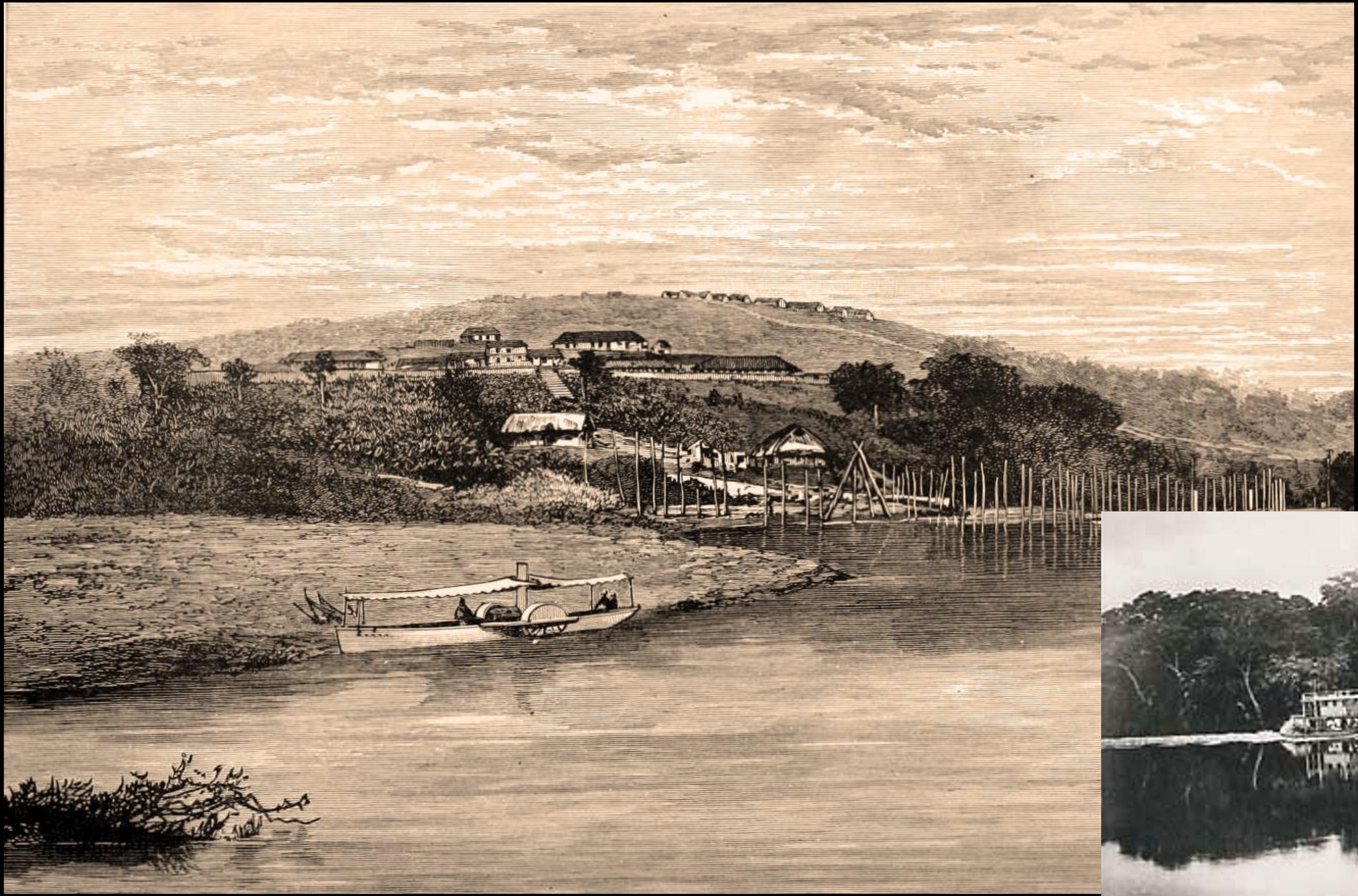

Svenskar gjode tjänst
på båtar som färdades på floderna